

ZÁPIS Z PRACOVNÍHO ZASEDÁNÍ
KOMISE PRO CÍRKEVNĚSLOVANSKÉ SLOVNÍKY
(Moskva 12. 6. 2007)

Přítomni: Z. Ribarova, L. Makarijoska, G. Jovanović, V. Savić, B. Savić, V. B. Kryš'ko, A. M. Moldovan, Čermák, F. Čajka, P. Stankovska
Zapsala: P. Stankovska

Předsedkyně komise, **Zdenka Ribarova**, uvítala všechny přítomné krátkou úvodní řečí, v níž poděkovala A. M. Moldovanovi a V. B. Kryškovovi za organizaci zasedání komise v Moskvě, a zároveň zahájila pracovní zasedání komise svým příspěvkem, který se týkal návrhu na zahájení prací na *Srovnávacím indexu k slovníkům zpracovávaným v rámci Komise pro církevněslovanské slovníky (dále Srovnávací index)*.

Díky Srovnávacímu indexu budou vzájemně propojeny církevněslovanské slovníky (jak vydané, tak i zpracovávané) a zároveň bude zachycena církevněslovanská slovní zásoba jako celek i z hlediska srovnávacího. Takto budou také realizovány myšlenky prvního předsedy Komise, J. Kurze, který byl přesvědčen, že je nutné zpracovat církevněslovanskou slovní zásobu jako celek, i druhého předsedy, F. V. Mareše, který rozpracoval návrh propojení csl. slovníků pomocí společného záhlaví. Index zachytí staroslověnskou a církevněslovanskou slovní zásobu jako celek, a přitom budou zachovány informace o územní/redakční distribuci lexémů.

Srovnávací index bude zpracováván elektronicky, a proto ho bude možno dále rozšiřovat a doplňovat. Vedle elektronické verze však bude nutné vydat Srovnávací index i tiskem, s čímž se počítá až po celkovém zpracování veškerého dostupného materiálu.

Z. Ribarova zároveň stanovila zásady zpracování Srovnávacího indexu, který by zahrnoval pouze apelativa sjednocená pod příslušným etymologickým záhlavím, nosné jednotky však budou redakční záhlaví, které budou shodné se záhlavími v jednotlivých slovnících.

Tento společný projekt pracovišť, na nichž církevněslovanské slovníky vznikají, bude prezentovat staroslověnské a církevněslovanské slovníky vzniklé v rámci Komise pro církevněslovanské slovníky: Старославянский словарь (по рукописям X-XI веков), Slovník jazyka staroslověnského, Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije, Речник на црковнословенскиот јазик од македонска редакција, Словарь древнерусского языка (XI-XIV вв.), Српскословенски речник јеванђеља а Словарь церковнославянского языка восточнославянской редакции.

V živé diskusi byly řešeny především otázky formálního způsobu zpracování jednotlivých hesel a záhlaví, množství doplňujících informací (gramatických, o příslušnosti k redakci, o případných chybách a opravách apod.), úlohy redakcí jednotlivých csl. slovníků při redigování Srovnávacího indexu, míře rekonstrukce lexémů aj. Autorka návrhu, Z. Ribarova, předložila ukázkový sešit a členové komise se dohodli, že na základě tohoto materiálu vypracují konkrétní připomínky k zásadám zpracování Srovnávacího indexu.

František Čajka informoval komisi o průběhu prací na *projektu Dodatky k 1. dílu Slovníku jazyka staroslověnského*. Dodatky zahrnují i nově nalezené (od 70. let 20. stol.) a vyexcerpované památky. Dodatky budou tvořit V. díl Slovníku jazyka staroslověnského a budou vycházet po sešitech v rozsahu cca 64 stran. Zatím se počítá s vydáním 3 sešitů v horizontu 3 let.

Václav Čermák informoval o pokračování prací na *Řecko-staroslověnském indexu k Slovníku jazyka staroslověnského*, který je zpracováván na základě aktualizované pražské kartotéky k Slovníku jazyka staroslověnského. Do MSS r. 2008 se počítá s vydáním (zpracováním) 3 sešitů, z nichž první bude obsahovat úvod a zásady zpracování v českém, ruském a anglickém jazyce, druhý budou tvořit synopse k biblickým textům a třetí bude obsahovat vlastní index od písmene *α*.

Viktor Savić představil první (ukázkový) sešit *Srbskoslovenskoga rječnika jevanđelja* a zároveň inicioval diskusi o způsobu zpracování hesel. Některé připomínky členů Komise ihned akceptoval. Komise se dále shodla na tom, že další případné komentáře budou vypracovány v dohledné době tak, aby do MSS v Ochridu r. 2008 mohl být vydán první sešit.

Liljana Mararijoska představila lexikální materiál získaný na základě excerpce *hymnografických textů rukopisů makedonské redakce csl. jazyka* a poukázala na množství nových lexémů, které tyto texty poskytují. Na základě této zkušenosti byl v diskusi jednoznačně vyvozen závěr, že je pro lexikografické mapování slovní zásoby jednotlivých csl. redakcí mnohem cennější excerpce žánrově různorodých textů než excerpce mnoha památek připadajících jednomu žánru.

Petra Stankovska informovala členy komise o některých možnostech financování společných aktivit jednotlivých pracovišť ze strany projektů Evropské komise a jiných mezinárodních projektů. Jako nejperspektivnější vytipovala projekt vytvoření elektronické databáze staroslověnských a církevněslovanských památek, jehož koncept byl představen Z. Ribarovou na zasedání Komise pro csl. slovníky v Praze r. 1997, s tím, že by se v současné době zohlednila možnost vytvořit elektronický rejstřík slov k památkám, které byly vyexcerpovány a různým způsobem anotovány na pracovištích jednotlivých slovníků, čímž by se informace obsažené v lístkových kartotékách převedly do elektronické podoby, a tak se uchovaly do budoucna. Členové komise se v diskusi předběžně vyjádřili ve smyslu podpory podobných aktivit, pokud by se naskytla reálná možnost získat finanční prostředky pro jejich realizaci.

ZÁVĚRY

- 1) Konstatujeme, že práce jednotlivých redakcí pokračuje. Zvláště výrazným úspěchem je vydání prvního sešitu *Srbskoslovanského slovníku k evangelním textům*.
- 2) Bohužel v posledních letech Komise nemá zprávy o stavu prací na *Církevněslovanském slovníku východoslovanské redakce*, který je zpracováván v Kyjevě. Poslední zpráva o stavu prací pochází z roku 2003, kdy V. V. Nimčuk informoval členy komise o problémech při doplňování kartotéky, o excerpci některých rukopisů chovaných v knihovnách na území Ruské federace. Komise rozhodla o nutnosti spojit se s V. V. Nimčukem a požádat ho o případné poskytnutí hesláře zpracovaného na základě tamní kartotéky pro práci na Srovnávacím indexu.
- 3) Komise s uspokojením konstatuje, že práce na *Dodatcích k Slovníku jazyka staroslověnského* dále úspěšně pokračují.
- 4) Členové s potěšením přijali zprávu o *reprintu celého Slovníku jazyka staroslověnského*, který byl pořízen v Petrohradě.
- 5) Práce na *Řecko-staroslověnském indexu k Slovníku jazyka staroslověnského* od minulého roku opět pokročily. Řecko-stsl. index k Slovníku jazyka staroslověnského byl navíc na 81. generálním setkání Mezinárodního svazu akademií (General Assembly of the International Union of Academies (IUA) konaném 1.-6.6.2007 v Oslo schválen jako meziakademický projekt, jehož se kromě Slovanského ústavu AV ČR účastní Institut ruského jazyka RAN, Kirillo-Mefodievskij Centr BAN a pracovní skupina Patristické komise v Bonnu.
- 6) Projekt *Srovnávacího indexu slov ke všem církevněslovanským slovníkům zpracovávaným v rámci Komise*. Komise tento projekt plně podporuje a všichni přítomní zástupci redakcí csl. slovníků se zavázali k další spolupráci na projektu a zejména k tomu, že do konce listopadu 2007 poskytnou heslář ke svým slovníkům k písmenům A-Z (pokud nejsou vydány).
- 7) Řešení způsobu *vzájemné informovanosti* o dění na jednotlivých pracovištích: každé pracoviště bude aktuálně doplňovat svou internetovou stránku a všichni členové komise se tak budou moci kdykoliv informovat o novinkách na jednotlivých pracovištích.

PLÁNY A ÚKOLY do MSS 2008 (Ochrid):

- 1) Srovnávací index: zpracovat hesla pod písmeny A-Z
- 2) Речник на црковнословенскиот јазик од македонска редакција – by měl být vydán do písmene V.
- 3) Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije – by měl být vydán další sešit z druhého dílu slovníku a zpracován do písmene D.

- 4) Српскословенски речник јеванђеља – би мѐл бѝт зрарован до конце рѝсмene В.
- 5) Вѝichni љlenovѝ komise vуррасujѝ прѝромѝnky a нѝврhy на зраровѝnѝ Српскословенског речника јеванђеља.
- 6) Vудѝnѝ 8. дѝлу Словаря древнорусскогo јзыка (XI-XIV вв.).
- 7) Ђecko-staroslovѝnскѝ index k SJS – зраровѝnѝ би мѝлы бѝт 3 сеѝity.